

IFRS4 – fáze 2 – kapitola 6

Josef Lukášek

Allianz

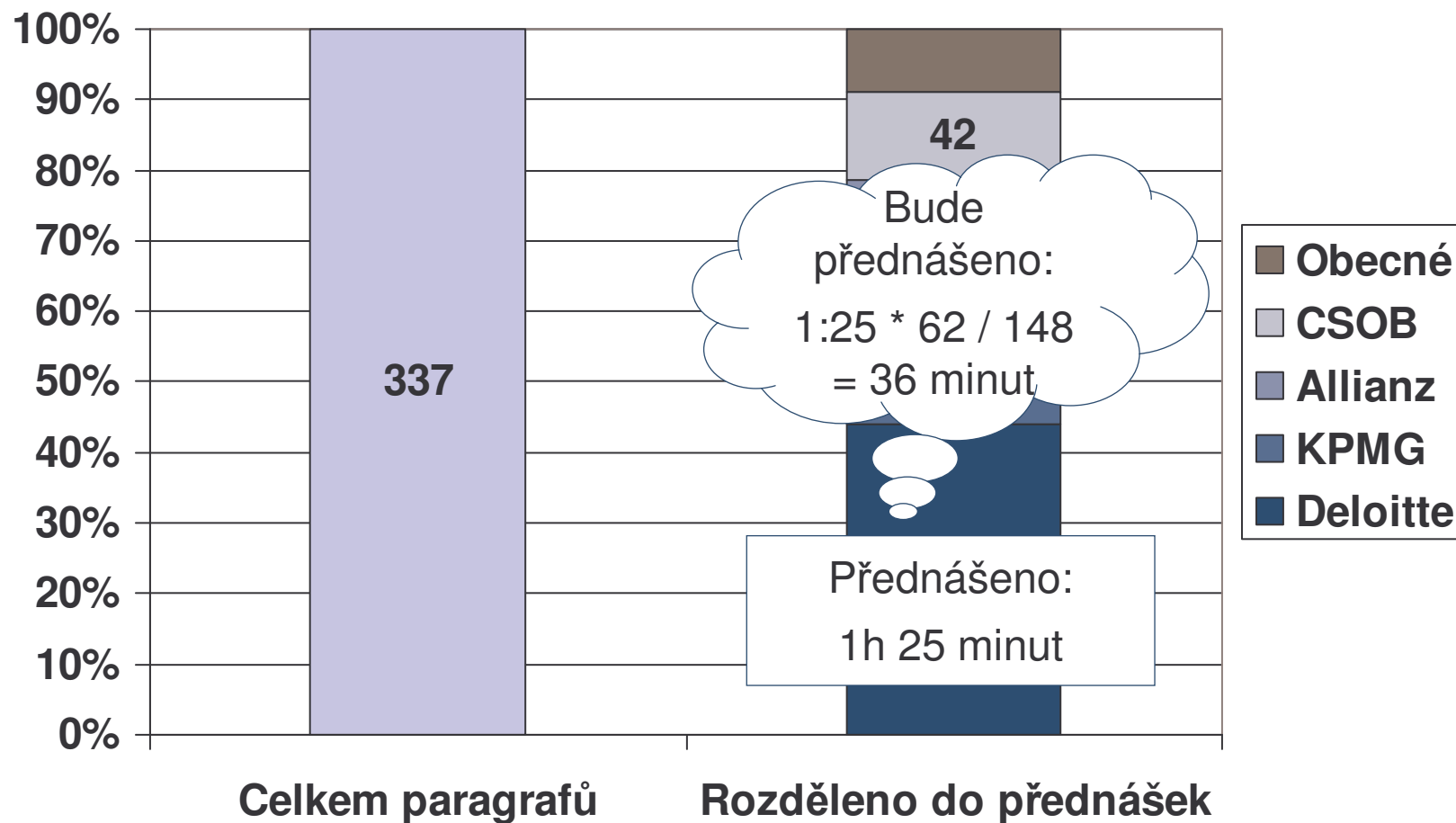
Opakování z předminule

- Tři stavební kameny „Current Exit Value“
 - Peněžní toky
 - Časová hodnota peněz
 - Marže vyžadovaná účastníky trhu za riziko a poskytované služby
 - Aktiva kryjící pojistné smlouvy
 - Metoda současných odhadů pro pojistné závazky = nejvhodnější
 - Účetní jednotka
 - Oceňování se může provádět na úrovni jednotlivých smluv i celého portfolia
 - Kreditní charakteristiky pojistných závazků
 - CEV by je měla zohledňovat
-
- Vše nejspíš záleží na účastnících trhu!!!

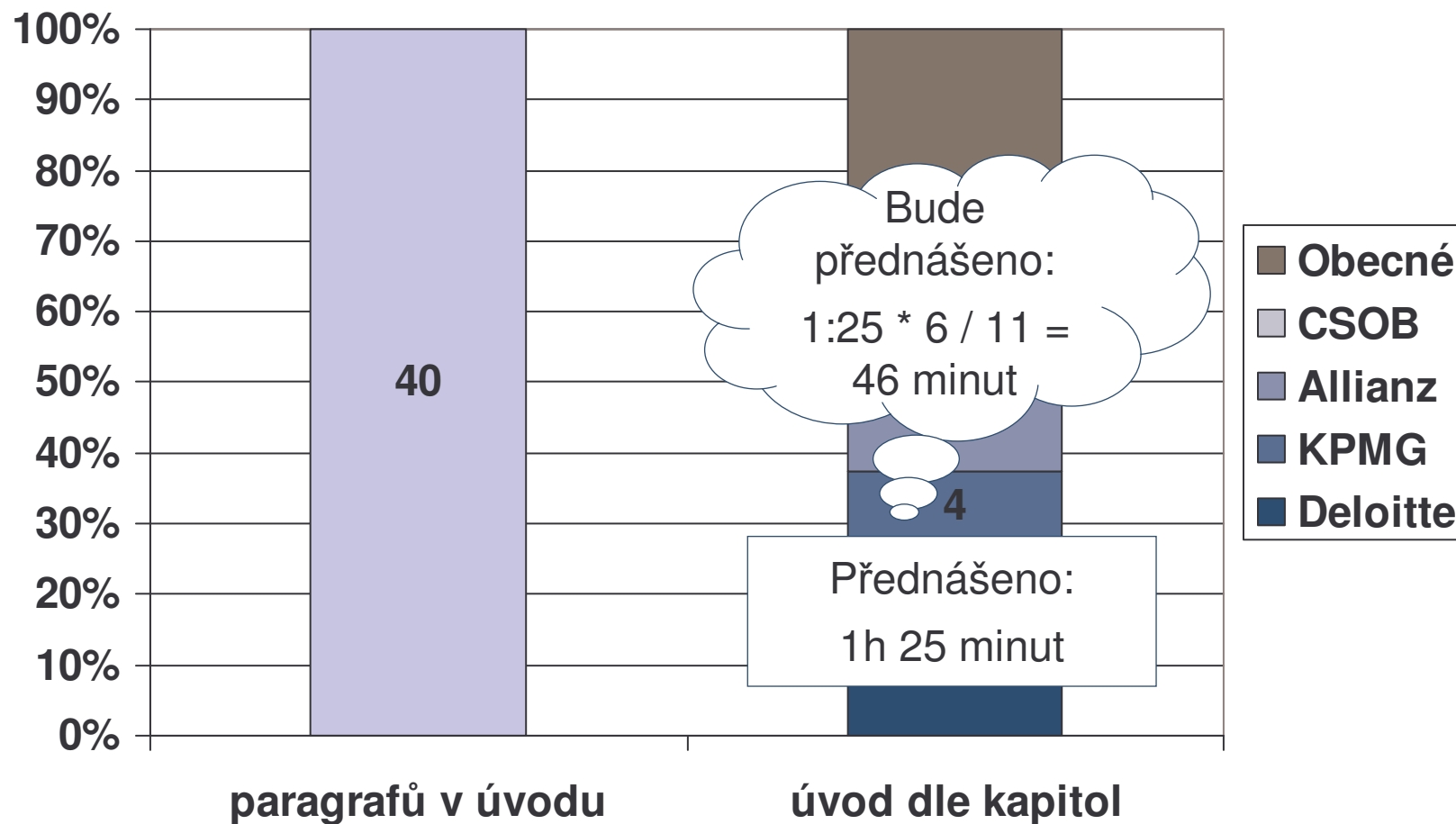
Opakování z minule

- Účastníci trhu
- Vliv chování pojistníků a ocenění závazků
 - 4 přístupy ocenění
 - 1 – Očekávané chování pojistníků není zahrnuto vůbec;
 - 2 – Zahrnutí pouze očekávaného nepříznivého chování pojistníků;
 - 3 – Zahrnutí všech peněžních toků, jejichž vyplacení mohou svým chováním pojistníci na pojistiteli vynutit;
 - 4 – Zahrnutí očekávaného příznivého i nepříznivého chování pojistníků.
- Předběžné stanovisko: Schopnost pojistitele získat užitek z chování pojistníka vyplývá ze zákaznického vztahu, ne ze smlouvy.
- Úzké spojení smlouvy a zákaznického vztahu opravňuje k vykázání vztahu se zákazníky jako aktivum (při splnění určitých podmínek). -> přístup 4
- Vykazování nehmotného aktiva ve výši pořizovacích nákladů a závazku ve výši počátečního pojistného by nadhodnocovalo závazek pojistitele
- Obchodní spojení a převody kmenů

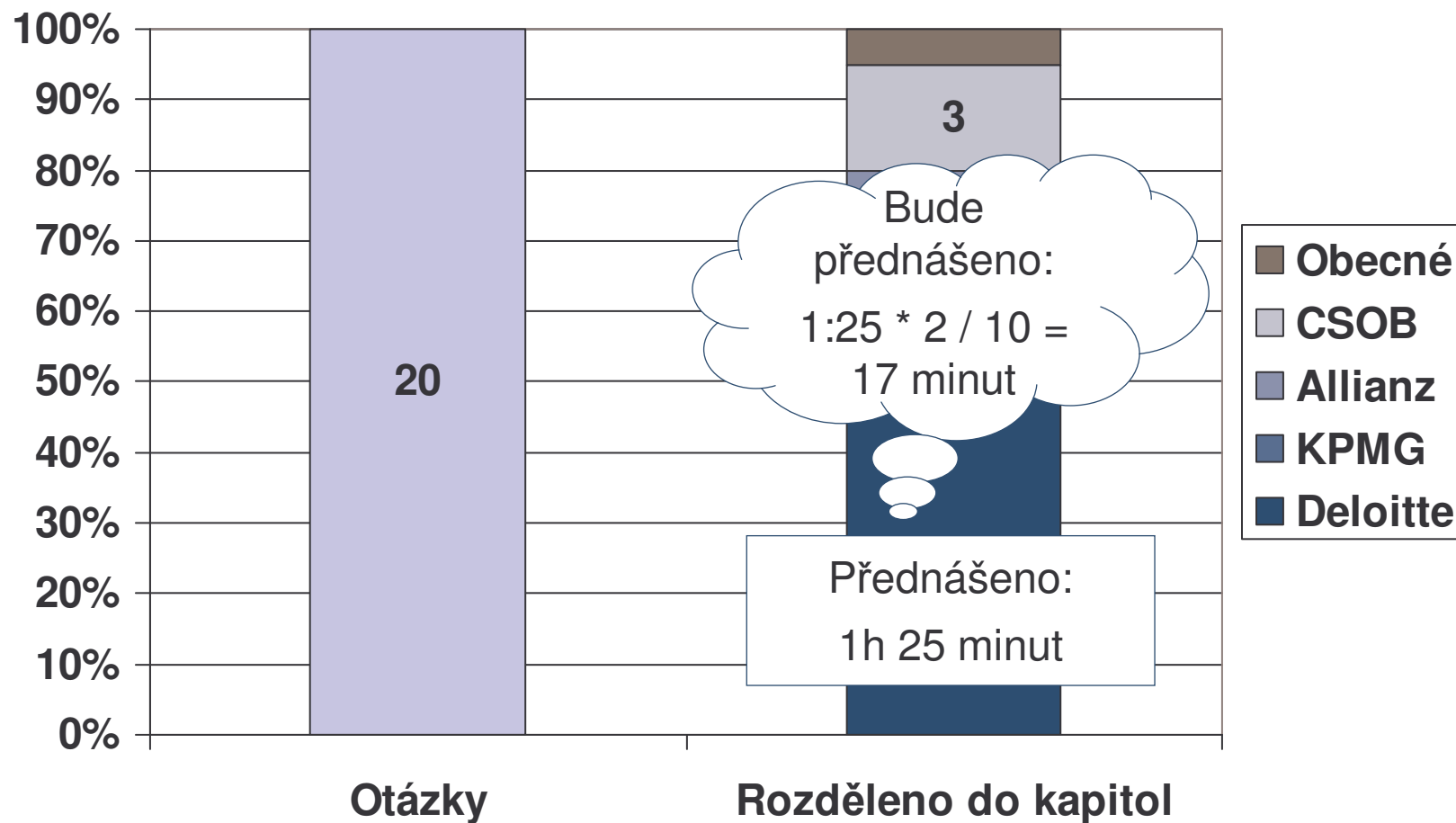
Rozsah přednášky podle počtu paragrafů

Rozsah přednášky podle paragrafů v úvodu

Rozsah přednášky podle otevřených otázek

Kapitola 6 – podíl na zisku – participating contracts

- Odhad všech možných peněžních toků → nutno modelovat i smluvní a mimosmluvní podíly na zisku (policyholders dividends)
- IAS 37 → požaduje identifikaci existence závazků (pojistitel může být součástí takovéto dohody)
- odhad závazku podílu na zisku z výnosu aktiv musí být v konzistenci s určením hodnoty podkladových aktiv
- kalkulace závazků z pojistných smluv s podílem na zisku a investiční smluv s podílem na zisku musí být shodná
- Universal life pojistné smlouvy – odhad výnosu, užitý k odhadu závazku podílu na zisku
- Unit-linked pojistné smlouvy (investiční pojištění) – ohodnocení pasiv, jestliže neexistuje fair value aktiv.
- Index-linked pojistné smlouvy – pojistitel nedeždí podkladové aktivum a tedy by mohlo dojít k převodu závazků bez souběžného převodu aktiv. IFRS říká aktiva by měla být přiměřená k závazkům

4 typy pojistných smluv s podílem na zisku

- (a) participating contracts – smlouvy s podílem na zisku
- (b) universal life contracts
- (c) unit-linked contracts – smlouvy investičního pojištění
- (d) index-linked contracts – smlouvy s participací na vývoji indexu(ů)

Participating contracts – smlouvy s podílem na zisku - definice

- garance ve smlouvě + definice podílu na zisku
 - Podíl na zisku z investic
 - Podíl na zisku z vývoje kmene
- pojistitel má „omezené“ možnosti rozhodnout o výši nebo času rozdělení podílů na zisku (discretion / constraints)
- pojistník má právo podílet se na podílech na zisku (policyholder participation right)
- Participating contract = ‘discretionary participation feature’
 - (DPF) – IFRS 4 (platné od 1.1.2005)
- **V této kapitole se nediskutuje definice „podílu na zisku“ - DPF**
 - právo na podíl na zisku x volnost přípisu

Definice DPF - prvky dobrovolné spoluúčasti

Smluvní právo přijmout jako doplněk k **zaručeným užitkům** následující dodatečné užitky:

- (a) takové, u nichž je pravděpodobné, že budou významnou částí celkových smluvních užitků;
- (b) takové, jejichž částka nebo termín je smluvně na vůli výstavce; a
- (c) takové, které se smluvně zakládají na:
 - (i) výkonnosti určité skupiny smluv nebo určitého typu smlouvy;
 - (ii) realizovaných a/nebo nerealizovaných investičních výnosech z určené skupiny aktiv držených výstavcem; nebo
 - (iii) zisku nebo ztrátě společnosti, fondu nebo jiné jednotky, která vystavuje smlouvu.

zaručené užitky – platby nebo jiné užitky, na které má určitý pojištěnec nebo investor bezpodmínečné právo, jenž nepodléhá smluvní vůli výstavce.

Příklad smlouvy podílu na zisku (z IFRS 4 Phase 2) – obecný pohled

- smlouvy bez podílu na zisku
 - Předpokládané škody jsou 80 → pojistné je 89 (včetně nákladů) – margin 9
- smlouva s podílem na zisku
 - Předpokládané škody jsou 80 → pojistné 100 + klauzule o podílu na zisku ve výši např. 13, pokud škody dopadnou jak se předpokládá – margin 7
 - Pokud budou škody do 93 → vždy podíl na zisku
- známé smlouvy s podílem na zisku
 - Životní pojištění (s TUM) s pojistnou částkou při dožití
 - Skupinové smlouvy s podílem na zisku v případě nízkého škodního nebo kombinovaného procenta
 - Penzijní fond

3 fáze rozdělení podílu na zisku

1. určení částky k rozdělení (distributable amount)
 - Např určení procenta hrubého výnosu (objemu prostředků nebo procenta)
2. rozdělení částek jednotlivým skupinám smlouvám (policyholder surplus)
 - Např. aplikace různých srážek 85% hrubého výnosu
 - Aplikace zákonných smluvních či regulatorních požadavků
 - minimální výnos je požadován bez ohledu na hrubém výnosu
3. rozdělení částky na jednotlivou smlouvu (policyholder dividend)
 - Implementace podílu do smlouvy – cash, navýšení krytí, snížení pojistného
 - ..

V bodech 2 a 3 může být jistá volnost (discretion) ale svázaná smluvními regulatorními či tržními omezeními (constrains)

Poznámky k alokaci podílu na zisku

- volnost může být v bodě 1 „distributable amount“ – realizovaný x nerealizovaný zisk
- pokud se zisk zrealizuje musí být k rozdělení – omezeno následně bodem 2
- některé podíly na zisku jsou povinné některé lze „použít“ na krytí jiných ztrát – nesolventnost
- může docházet k časovému zpoždění rozdělování podílu na zisku (jedna generace smluv vydělává a jiná participuje)
- pojistitel musí rozdělit podíly na zisku dle tzv. „contribution principle“ tzn. dle relativního podílu každé smlouvy (penzijní fond)

Definice závazku

- *Framework* (konceptní rámec) definuje závazek - současné závazky plynou z minulých událostí – očekávaný výsledek výplat ze společnosti, které vyplývají z ekonomických odškodnění třetí straně
- **účtovat o potenciálních podílech na zisku ?**
- **existuje současný závazek?**
- *IAS 37 Rezervy, podmíněné závazky a podmíněná aktiva*
 - Legal obligations (závazky vyplývající ze smlouvy)
 - Constructive obligations (mimosmluvní závazky) – podíly na zisku
 - vznikly z takových kroků podniku, kdy:
 - a) podnik dává zavedeným způsobem chování, v minulosti zveřejněnými pravidly nebo dostatečně konkrétním běžným oznámením třetím stranám najevo, že určité závazky uzná; a
 - b) v důsledku toho vytvořil podnik u části těchto třetích stran reálné očekávání, že takové závazky budou splněny

Podmínky k možnosti účtovat o podílech na zisku

- mluví o tom §15 exposure draft IAS 37
 - Při nedostatku právní vynutitelnosti, je nutná jistá opatrnost, při stanovení možnosti takovýto (současný) závazek zaúčtovat. V případě mimosmluvních požadavků, toto je možné pouze, když:
 - (a) společnost naznačila třetí straně, že akceptuje jisté odpovědnosti,
 - (b) třetí strana může důvodně očekávat, že společnost provede dané odpovědnosti a
 - (c) třetí strana bude buď profitovat z konání společnosti nebo utrpí škodu z jejího nekonání
- vyvolání reálného očekávání (naznačení)
 - Ve smlouvě ať již přesně či obecně
 - Marketingové sdělení, letáky, obchodní řeč apod.
 - Pojistník platí více v očekávání výplaty podílů na zisku
- **POZN:** Donucení konkurencí není důvod pro tvorbu tohoto závazku

Předběžný pohled výboru na smlouvy s podílem na zisku

- ocenění závazků by mělo obsahovat potenciální podíly na zisku v každém scénáři, kde k nim dochází
- je vždy na posouzení zda IAS 37 je aplikovatelný
- podíly na zisku mohou vznikat z různých zdrojů/typů/oblastí
 - Přímo jako výsledek finančního výkaz / výsledku (pozor na O&G)
 - Nepřímo/částečně na finančním výsledku (pouze realizované zisky)
 - Budoucí pojistné, které je zahrnuto do výpočtů
- pravidla by měla být shodná pro všechny typy pojišťoven
- vždy by mělo být v příloze (disclosure) vše popsáno!

Oceňování smluv s podíly na zisku

- dvě otevřené/problematické otázky oceňování
 - Přístup k O&G
 - Stanovení diskontní míry
- Opce a garance
 - jsou zde asymetrické typy výplaty
 - příklad: 90% dodatečného výnosu dostane pojistník a má garantován minimálně 100% návratu vkladu
 - Pro ocenění tohoto je nutné použít „option pricing techniques“, která zahrnuje ocenění této opce
 - Odklon od deterministického výpočtu ke stochastickému

Oceňování smluv s podíly na zisku

- dvě otevřené/problematické otázky oceňování
 - Přístup k O&G
 - Stanovení diskontní míry
- diskontní míra
 - dle kapitoly 3 by měla odrážet charakteristiku závazku a ne charakteristiku držení aktiv
 - U smluv s podílem na zisku může dojít k propojení mezi aktivy a závazky – některé finanční toky ze závazků mohou být závislé na aktivech
 - Např. podíl na zisku je definován jako rozdíl mezi výnosem z aktiv a vyplacným plněním ze smrtí

Universal Life - definice

The American Council of Life Insurers definice: Celoživotní pojištění umožňující po zaplacení počáteční splátky platit pojistné kdykoliv a v jakékoliv výši mezi určitým minimem a maximem. Je dovoleno i velmi flexibilně (bez zkoumání zdravotního stavu) si měnit pojištění smrti

• Pojistně technické vlastnosti

- pojistné na účet pojistníka
- pojistník rozhoduje o výši a času platby
- pojištění smrti je financováno z účtu pojistníka
- změna pojistné částky bez zdr. Dotazníku
- jsou strhávány další poplatky z účtu pojistníka
- je umožněno odbytí smlouvy -> hodnota účtu – poplatek za zrušení

Universal Life - definice

- Investiční vlastnosti

- výnos je převážně připisován dle rozhodnutí pojišťovny na účet pojistníka
- výnos určený pojišťovnou zahrnuje:
 - výnos z aktiv, podmínky finančního trhu, konkurenční prostředí, očekávání pojistníků a požadavky dozoru nebo minimální garance
- výnos může 100% záviset na skupině aktiv, které jsou určeny k daným smlouvám
 - Zahrnující: minimální zaručené zhodnocení a obsahující management fee (poplatek za správu aktiv)

Připsané výnos

Otázka: kdy se připíše výnos z podkladových aktiv

- názor: výnos připisovat podobným mechanismem jako „policyholder dividends“

→ 3 kroky procesu připisování podílu na zisku

- alternativní názor: „povinnost“ pojistitele je pouze garantované minimum a tím oceňovat závazky

!předpoklady storen musí ale být konzistentní s takovýmto scénářem

- pohled výboru: scénář s minimální garancí nedává použitelnou informaci pro uživatele → měly by se oceňovat závazky s podíly na zisku

Budoucí peněžní toky – budoucí pojistné

- kapitola 4 budoucí peněžní toky by měly obsahovat pouze pojistné, které pojistník musí platit
 - universal life nepožaduje striktně budoucí pojistné!
 - výše budoucího pojistného by mohla být nesprávně odhadnuta
-
- výbor se tímto bude ještě zabývat na poli (operationality) a adekvátnosti testu postačitelnosti

Unit Linked – Investiční pojištění

Definice

- podíly – cena podílu interního nebo externího investičního fondu
- výnos svázaný s cenou podílu – UL benefits
- aktiva náležící UL – separate account
- ostatní všechny aktiva pojistitele – general account
- Vlastnosti investičního pojištění
 - Za pojistné jsou nakupovány jednotky fondu
 - cena jednotky odráží fair value aktiv
 - poplatky jsou strhávány z fondu
 - pojistné za riziko je strháváno z fondu
 - existují různé druhy „akumulovaných dluhů“ či jiných účtů na krytí administrativních a počátečních nákladů i speciálního pojistného krytí
 - fondy převážně odděleny od dalších aktivit pojistitele (rozdíl proti OPF)
 - pojistitel může nabízet různé druhy garancí, za tyto je vybírán další poplatek

Investiční pojištění – otázky

- měl by pojistitel rozpoznat podkladová aktiva a příslušné závazky?
- standardně pro UL platí : $FV \text{ aktiva} = FV \text{ pasiva}$
- co se stane pokud aktiva nemohou být oceněny jako FV?

„uznání“ a prezentace „separate account assets“

separate account assets:

- oddělené aktiva i závazky z rozvahy pojistitele
 - aktiva jsou držena pro pojistníky (berou na sebe investiční riziko)
 - v nějakých případech s aktivy pojišťovna nedisponuje vůbec
 - úprava je konzistentní s tím, jak asset manažer zodpovídá za fondy
 - eliminuje se tím nesoulad aktiv a pasiv v P&L, pokud k němu dochází
- součástí rozvahy pojistitele aktiva a závazky jako jedna položka odděleně od ostatních všech aktiv (general account)
 - pojišťovna kontroluje investiční rozhodnutí
 - oddělení není vhodné, když pojišťovna vypořádává všechny závazky ze smlouvy
 - je zde vyšší informovanost uživatelů výkazů
- součástí rozvahy pojistitele aktiva a závazky a smíchané s ostatními aktivy a pasivy
 - pojišťovna kontroluje investiční rozhodnutí
 - oddělení není vhodné, když pojišťovna vypořádává všechny závazky ze smlouvy
 - tato možnost spojuje aktiva se stejnými vlastnostmi
- Není zde jednoznačné doporučení výboru

Účetní nesoulad aktiv a pasiv v investičním pojištění

- standardně FV aktiv = FV pasiv
- příklady FV aktiv <> FV pasiv
 - aktiva nemohou být oddělena → obsahují akcie, finanční závazky pojistitele samotného nebo goodwill podřízené společnosti
 - aktiva mohou být oddělena; neexistuje FV → nejedná se o finanční aktiva a jsou definována jako „inventář“ dle IAS2
 - Jsou oceňována nižší z cost a net realisable value
 - existuje FV, ale ocenění je odděleno z P&L (aktiva obsahující budovy pronajaté pojišťovně k podnikání – IAS 16 *Property, Plant and Equipment*)
- doporučení výboru je FV aktiv = FV pasiv

Oddělení a ocenění aktiv „separate account“ – náležitých závazkům investičního pojištění

- Několik výjimek proti standardním postupům oddělování a oceňování aktiv
 - rozšíření FV opce v IAS 39 – v případě pronájmu vlastních nemovitostí
 - tolerování nebo vyžadování od pojistitele oddělit všechna aktiva jako „náležitá“ investičnímu pojištění (treasury shares, goodwill podřízené společnosti)
 - pro změny v FV vlastních nemovitostí požadovat oddělit tuto změnu v
- tyto výjimky výbor bude zkoumat s ohledem na možnost rozšíření principů účtování aktiv držených pro jiné subjekty (pojistníky)

Ocenění závazků z investičního pojištění

- pokud aktiva nejsou FV → pasíva je nutné také změnit o tento rozdíl ?
 - Rozdíl mezi účetní hodnotou a FV hodnotou aktiv se vyloučí z pasív
- NE: je to pouze ad hoc změna a je to proti obecným principům ocenění
- ANO: je to použití metody současné výstupní hodnoty
 - hodnota vyplacených pasív je přímo spjatá s změnou hodnoty aktiv – princip investičního pojištění

nesoulad mezi aktivy a pasivy v případě pronájmu vlastních nemovitostí sobě zůstane.

- Důvod není v jiné metodologii ocenění, ale jiném zachycení účetních částek

Závěr investičního pojištění

- výbor preferuje eliminaci nesouladu aktiv a pasiv, které mohou vzniknout neoddělením aktiv investičního pojištění nebo neoceněním FV přes P&L
 - odstranění všech nesouladů vnáší nekonzistence do dalších požadavků IFRSs
 - toto naráží na základní cíl → stanovení standardů na základě principů
 - je možné najít širší pojetí účtování aktiv držených pro jiné strany (pojistníky).
 - není jednoznačný názor, jestli je nekonzistence s požadavky IFRS vhodná

Index-linked pojistění

- definice:
 - pojistné závazky nebo finanční závazky jsou spjaty s vývojem „nějakého“ indexu
 - pojišťovna není smluvně vázána držet jako podkladové aktivum daný index
 - Vzniká zde nekonzistence aktiv a pasiv →
 - Výbor by měl umožnit tuto nekonzistenci nebo umožnit/požadovat pasiva oceňovat podobně jako aktiva
- Výbor se nebude zabývat touto nekonzistencí
 - pojišťovna není povinna držet aktiva → musí dojít k nekonzistenci mezi aktivy a pasivy (rozdíl proti UL)
 - při ocenění pasív současnou výstupní hodnotou je irrelevantní hodnota aktiv
 - při zaimplementování výjimky by došlo k potřebě nových definic a kritérií, dokonce k novému zajišťovacímu účetnictví

Závěr - shrnutí

- peněžní toky musí obsahovat podíly na zisku
- IAS 37 definuje smluvní i mimosmluvní závazky
- IAS 37 bude změněn v roce 2008 (na základě exposure draft 2005)
- podíly na zisku mohou být dány různými zdroji:
 - z finančních výkazů a pojišťovna přesné pravidlo → jedná se o závazek s O&G
 - finančních výkazů a pojišťovna rozděluje pouze „některé“ části – realizovaný x nerealizovaný zisk
 - z budoucího pojistného, kde je částka jako podíl na zisku
- stejná pravidla jsou pro všechny typy společností
- pro ocenění smluv s podílem na zisku by se mělo používat
 - O&G při asymetrickém systému výplat
 - peněžních toků závislých na aktivech konzistentního s oceněním příslušných aktiv
- universal life: oceňovat potenciální podíl na zisku
- investiční pojištění eliminovat všechny nesoulady mezi oceněním pasiv a aktiv
- index linked: nesoulad aktiv a pasiv; dojde k nekonzistenci mezi přenosem pasiv a aktiv
 - současná pravidla IFRSs jsou ale vhodná pro takováto aktiva

Otázky k této kapitole

Question 16

- (a) For participating contracts, should the cash flows for each scenario incorporate an unbiased estimate of the policyholder dividends payable in that scenario to satisfy a legal or constructive obligation that exists at the reporting date? Why or why not?
- (b) An exposure draft of June 2005 proposed amendments to IAS 37 (see paragraphs 247–253 of this paper). Do those proposals give enough guidance for an insurer to determine when a participating contract gives rise to a legal or constructive obligation to pay policyholder dividends?

Question 17

Should the Board do some or all of the following to eliminate accounting mismatches that could arise for unit-linked contracts? Why or why not?

- (a) Permit or require insurers to recognise treasury shares as an asset if they are held to back a unit-linked liability (even though they do not meet the *Framework's* definition of an asset).
- (b) Permit or require insurers to recognise internally generated goodwill of a subsidiary if the investment in that subsidiary is held to back a unit-linked liability (even though IFRSs prohibit the recognition of internally generated goodwill in all other cases).
- (c) Permit or require insurers to measure assets at fair value through profit or loss if they are held to back a unit-linked liability (even if IFRSs do not permit that treatment for identical assets held for another purpose).
- (d) Exclude from the current exit value of a unit-linked liability any differences between the carrying amount of the assets held to back that liability and their fair value (even though some view this as conflicting with the definition of current exit value).

Děkuji za pozornost

josef.lukasek@allianz.cz

Allianz